

HUNGARIAN ABSTRACTS UNGARISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ÖSSZEFOGLALÓK

DÁVID BEÁTA (3. o.)

Kapcsolathálózat-elemzés: Alkalmazott módszer a gyermekvédelmi szervezetek hatékony együttműködésére: A Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola Szociális Munka Tanszéke 2009-ben felmérést végzett a gyermekek veszélyeztetettségét észlelő és jelző rendszer működésével kapcsolatban. A kutatás két részből állt: a jelzőrendszer kiválasztott szereplőivel strukturált mélyinterjúk készültek (N = 58). A kvalitatív megközelítést kiegészítendő a kérdezettek körében egy ún. teljes kapcsolathálózat-felmérés is történt. A jelzőrendszer szereplőinek szemüvegén keresztül igyekeztünk a működés erősségeit és gyengeségeit megnevezni és leírni. Összegyűjtöttük az interjúkban szereplő javaslatokat is, amelyek a további együttműködés fő pillérei lehetnek. A tanulmány rendhagyó módon fejeződik be, ugyanis beszámolunk a kutatás óta eltelt időszak eredményeiről is. Tanulmányunk megírásakor a kutatási eredmények ismertetése mellett az a cél vezérelt bennünket, hogy felhívjuk a szociális szakemberek figyelmét arra, hogy a kapcsolathálózati megközelítés mint kutatási módszer milyen új lehetőségeket kínál a szociális szféra számára, miként tudja a kapcsolathálózat-kutatás a gyakorlati munkát segíteni.

Kulcsszavak: kapcsolathálózat-kutatás, szervezeti kapcsolathálózatok, gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer, hatékonyság, alkalmazott kutatás

F. PIKÓ BETTINA, BRASSAI LÁSZLÓ & KEVIN M. FITZPATRICK (29. o.)

Társadalmi egyenlőtlenségek az egészség önértékelésében: Magyarországi és erdélyi (Románia) kisebbségben élő serdülők összehasonlítása: Vizsgálatunk célja a szülői (mind objektív, mind szubjektív) társadalmi helyzet, valamint az önértékelt egészség elemzése két kelet-európai serdülőkorú mintában és a háttérváltozóknak mutatózó nemi különbségek felderítése. Az adatok két keresztmetszeti vizsgálatból származnak, Magyarország déli régiójából (Szeged és környéke, N = 881, átlagéletkor = 16,6 év, szórás = 1,3 év) és Közép-Erdélyből, Romániából (Sepsiszentgyörgy/Sfântu Gheorghe és környéke, N = 1977, átlagéletkor = 16,8 év, szórás = 1,0 év). Mind az objektív, mind a szubjektív társadalmi helyzet szerepelt a felmérésben. A társadalmi helyzet önbecslése erős, univerzális és lépcsőzetesen ható prediktornak bizonyult a serdülők önértékelt egészségi állapota szempontjából. A legnagyobb különbség a minták között az volt, hogy a szülők munkanélküli státusza az erdélyi serdülők egészségi állapotában nagyobb szerepet játszott. A lányok esetében a társadalmi-gazdasági változók szerepe szembeötlőbb volt. Az egészség önértékelésében megmutatkoznak társadalmi egyenlőtlenségek a serdülők körében, azonban máshogyan, mint a felnőttek körében.

Kulcsszavak: szubjektív társadalmi helyzet, egyenlőtlenségek az egészségben, kultúra, munkanélküliség, családszerkezet, önértékelt egészség, serdülőkor, szülők

MIKUS SOLOVEJS (46. o.)

A 20. századi új mártírok és hitvallók szentté avatása az orosz ortodox egyházban: Napjainkban az orosz ortodox egyházra saját 20. századi történelmének komoly értékelése vár. Mint ismeretes, ez a század igen tragikus időszak volt az orosz ortodox egyház számára. A kommunista rezsim nemcsak tömeges fizikai és lelki terrort eredményezett, de a történelmet is meghamisította és új mítoszokat teremtett. A kommunista hatalom egyik fő célja a keresztény hit kiirtása és a vallásgyakorlás beszüntetése volt. Ezért, a történelmi hitelesség visszaállításának egyik létfontosságú lépéseként avatta szentté a Moszkvai Patriarchátus legfőbb tanácsa a kommunista terror áldozatait – az új mártírokat és hitvallókat. A szentek mindig is példaként szolgáltak a vallásgyakorlás során. Egyben méltó emlékeztető ez az emberi lét céljait, az élet értékét és egy adott személy iránti legmagasabb fokú tiszteletet illetően. A cikk első része az orosz ortodox egyház történelmének legvéresebb napjait veszi szemügyre, amikor a hatalomra kerülő bolsevikok megkezdtek az ortodox egyház üldözését. A szovjethatalom által megindított elnyomás 1918 és 1941 között volt a legkönyörtelenebb, így a szentté avatott 20. századi új vértanúk és hitvallók derékhadát az ekkori mártírok teszik ki. A cikk ezt követően az archívumokban fellelhető dokumentumok tanulmányozásának jelentőségével, illetve az elemzés módszertanával foglalkozik, mivel a szentté avatás folyamata a történelmi tények tanulmányozására és elemzésére épül, a szentté avatott személy méltó voltát tüzetesen kell megvizsgálni. A cikk második része a szentté avatás folyamatát, valamint az orosz ortodox egyház szinódusa által hozott döntések sorát taglalja időrendben. Az anyag a zsinat által a szentek tiszteletével kapcsolatban hozott döntéseket is tartalmazza. A cikk végül a szentté avatásból eredetizethető feladatokat vizsgálja meg.

Kulcsszavak: állam és egyház, Szovjetunió/Oroszország, kommunizmus, államszocializmus, diktatúra, történelem, visszatekintés, ortodox egyház, mártírok, üldöztetés, szentté avatás

JOÓB MÁTÉ (60. o.)

Bírkózás a múlttal: Kísérlet a múlt egyéni és közösségi feldolgozására, különös tekintettel az egyházi hálózati személyek és a kommunista-szocialista állambiztonság kapcsolatára: A tanulmány bemutatja azt a társadalmi kontextust, amelyben a Magyarországi Evangélikus Egyház kísérletet tett arra, hogy feldolgozza az egyházi hálózati személyek és a titkosszolgálatok kapcsolatát a rendszerváltozást követően. Bemutatja továbbá annak az egyházi bizottságnak a megalakulását és működését, amely abból a célból jött létre, hogy feltárja és elemezze az állambiztonsági szolgálatok és egyes egyházi személyek kapcsolatát. Majd testületi és személyes nyilatkozatok vizsgálatával kíván további szempontokat keresni annak érdekében, hogy választ kapjon a következő kérdésre: miért vált a múltrendezés a vártnál nehezebb folyamattá az adott egyházi közösségben és miért nem vált igazán alkalmazhatóvá a bünbánat – bűnvallás – megbocsátás általánosan megfogalmazott sémája a kérdés kielégítő rendezésére?

Kulcsszavak: állam és egyház, Magyarország, kommunizmus, államszocializmus, diktatúra, történelem, visszatekintés, büntudat, szégyen, megbocsátás, ügynöki tevékenység

JOZEF HAŠTO & HANA VOJTOVÁ (81. o.)

Poszttraumás stressz szindróma: Biológiai és szociális vonatkozások, szemmozgásos deszenzitálás és élményátstrukturálás, valamint autogén tréning folyamatos stressz alatt: Esettanulmány, 1. rész: A poszttraumás stressz szindróma (PTSD) diagnosztikai kategória be-

építése mind az amerikai, mind a nemzetközi diagnosztikai rendszerekbe, illetve a „kiemelkedő stresszforrás” („exceptional stressor”) definíciójának megalkotása valószínűleg hozzájárultak a pszichotraumatológiai kutatások utóbbi időben megugró népszerűségéhez. A probléma összetett természetéhez leginkább a bio-pszicho-szociális modell illeszkedik. A szerzők áttekintést adnak a legújabb kutatási eredményekről. Számtalan tudományos kutatás igyekszik hatékony kezelési módszereket találni a traumákkal kapcsolatos betegségekre és tünetekre. Hatékonyan bizonyultak mind a farmakológiai, mind a pszichoterápiás megközelítések. A szerzők szerint napjainkban fontosabb szerepet játszik a pszichoterápia a traumás betegségek és tünetek kezelésében.

Kulcsszavak: poszttraumás stressz szindróma, bio-pszicho-szociális modell, terápia, pszichoterápia

SZTANKOVICS ÁGNES (102. o.)

Az éjszakai pingpong prevenciós lehetőségei: A tanulmány a gyermekvédelem egy elhanyagolt területére fókuszál. A szociális munka eszköztárának kínálatai között nem szerepel a sport mint prevenciós eszköz, pedig tudjuk, a rendszeres testedzésnek jelentős szerepe van a betegségek megelőzésében, a fizikai aktivitás csökkenti az agressziót, hozzájárul a megfelelő stresszkezelés elsajátításához, az egészségesebb személyiség kialakulásához, valamint a konfliktuskezelés eredményesebbé tételéhez. Mivel a fiatalok egyre kevesebbet sportolnak, ebből adódóan életminőségük, stressztűrő képességük, iskolai teljesítményük, szociális készségük romlik, közösségbe kerülvén képtelenek az adott csoport szabályaihoz történő igazodásra, mindez pedig túlmutat a jelenen, befolyást gyakorolva a jövő társadalmára is. A felmérésben a Magyarországi Éjszakai Pingpong Sportegyesület (továbbiakban MÉSE) által működtetett éjszakai pingpong klubokba lejáráó fiatalok vettek részt. A MÉSE amerikai mintára alakult nonprofit szervezet, amely prevenciós céllal szervez éjszakai pingpong bajnokságokat. Az USA tagállamaiban működő éjszakai sportprogram, amelyet az elszegényedett, perifériára szorult családok lehetőség és motiváció nélküli, utcán csellengő, veszélyeztetett gyermekei számára szerveznek, többek között alapvető szocializációs hiányosságokat pótol. Közösségteremtő tevékenysége révén megóvjaa a fiatalokat az utcai csellengéstől, törvénybe ütköző balhéktól. Az amerikai minta alapján magyarországi viszonylatban hasonló eredményeket vártam az éjszakai pingpongól. A kutatás a fiatalok életminőségének vizsgálatára fókuszált. Mivel a családi háttér jelentős mértékben meghatározza az adott fiatal sportoláshoz való viszonyát, ezért vizsgálat tárgya volt a programban részt vevő fiatalok szüleinek iskolai végzettsége, sporthoz való hozzáállása, valamint a család anyagi körülményei is, illetve a fiatalok rendelkezésére álló minőségi szabadidő eltöltésének módjai is. Az adatok váratlan eredményt hoztak. A vizsgálat során kiderült, hogy a klubban megforduló fiatalok szülei kvalifikáltak és sportszeretők, közel egyharmaduk ma is sportol, anyagi helyzetük viszonylag stabilnak tekinthető. Ami a szabadidő eltöltésének módját illeti a résztvevők közel egynegyede jelölt meg klasszikusnak tekinthető kikapcsolódási formát, mint a kirándulás vagy az olvasás. A sportolást, valamint a haverokkal való bulizást a válaszadók fele részesítette előnyben. Más szóval, a MÉSE – ha nem is akaratlanul, de – nem a célként megjelölt ifjúsági réteget szolgálja, miközben a tényleges „célközönség” továbbra is veszélyeztetett.

Kulcsszavak: egészségre nevelés, szabadidős sport, gyermekvédelem, stressz, prevenció